

«СИТИБАНК ҚАЗАҚСТАН» АҚ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ БЕКІТКЕН
№ 10–2026, 2026 ЖЫЛҒЫ 29 ШІЛДЕ

**«Ситибанк Қазақстан» АҚ тәуекелдер мен капиталды анықтау,
бағалау және басқару әдістері мен рәсімдері туралы есеп**

2026 жылғы шілде

Мазмұны

1.	КІРІСПЕ	3
1.1	Жалпы ақпарат	3
1.2	Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар	3
2.	ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАҒАЛАУ	3
2.1	Тәуекелдерді бағалау және тәуекел-төбетті анықтау рәсімдері	3
2.2	Кредиттік тәуекелді басқару	4
2.3	Нарықтық тәуекелдерді басқару	9
2.4	Өтімділік тәуекелдерін басқару	10
2.5	Операциялық тәуекелдерді басқару	12
2.6	Комплаенс-тәуекелді басқару	13
3.	КАПИТАЛ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ	14

1. Кіріспе

1.1 Жалпы ақпарат

«Ситибанк Қазақстан» АҚ (бұдан әрі – Банк) миссиясы – біз жұмыс істейтін нарықтарда өсу мен экономикалық дамуға ықпал ететін қаржылық қызметтерді жауапкершілікпен ұсына отырып, өз клиенттері үшін сенімді серіктес болу.

Банк өз мақсаттарына жету үшін дәйекті тәсілді ұстанады: экономикалық дамуға жәрдемдесу, бәсекеге қабілеттілікті арттыру, экономикалық байланыстарды кеңейту және акционер-банктің мүддесі үшін инвестицияларды қолдау.

Банк 100% Ситибанк Н.А. тиесілі. (бұдан әрі – акционер-банк). Банктің еншілес компаниялары жоқ және оларға инвестиция салуды жоспарламайды.

Банк тек корпоративтік клиенттерге маманданған және коммерциялық және валюталық операцияларды өңдеуді қоса алғанда, қаржылық-операциялық қызметтерді ұсынады. Бизнес жүргізудің заманауи әдістері, сондай-ақ өнімдер мен процестерді цифрландырудың жоғары деңгейі Банкке Қазақстан Республикасының барлық өңірлеріндегі клиенттермен жұмыс істеуге, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасымен рұқсат етілген қаржыландыруды және басқа да қызметтерді шетелде тіркелген кәсіпорындардың қазақстандық еншілес компанияларына ұсынуға мүмкіндік береді.

1.2 Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар

Осы есеп Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2026 жылғы 28 сәуірдегі № 86 «Қазақстан Республикасының банктері мен резидент емес банктердің филиалдары үшін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» қаулысының (бұдан әрі – Қағидалар) талаптарына сәйкес жарияланды.

2. Тәуекелдерді бағалау

2.1 Тәуекелдерді бағалау және тәуекел-тәбетті анықтау рәсімдері

Банк тәуекелдерді Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және ішкі нормативтік құжаттарға сәйкес басқарады.

Банктің Директорлар кеңесі таңдалған бизнес-модельге, операциялар ауқымына, сондай-ақ транзакциялардың түрі мен күрделілігіне сәйкес келетін тәуекелдерді басқару жүйесінің болуын қамтамасыз етеді. Ол сондай-ақ Банктің қызметіне тән елеулі тәуекелдерді жабу үшін қажетті меншікті капитал мен өтімділік мөлшерін анықтау үшін Банктің елеулі тәуекелдерін анықтау, өлшеу, бағалау, мониторингілеу, бақылау және азайту процесін қамтамасыз етеді.

Тәуекелдерді сәйкестендіру – бизнес-бөлімшелер мен тәуекелдерді басқару бөлімшелерінен алынған деректер негізінде Банк шеңберіндегі елеулі тәуекелдерді анықтау және бағалау процесі. Мерзімді түрде Банк «төменнен жоғары» тәсілін қолдана отырып, елеулі тәуекелдер тізілімінде барлық елеулі тәуекелдерді жүйелі түрде анықтайды, құжаттандырады және шоғырландырады.

Егер тәуекелдің іске асуы, оны төмен бағалау немесе бұрмалау экономикалық тұрғыдан Банктің капитал жеткіліктілігін, кірістілігін немесе қызметінің үздіксіздігін айтарлықтай өзгертсе немесе оған әсер етсе, тәуекел елеулі болып саналуы мүмкін. Елеулілікті бағалау Банктің қызметі мен бизнес-моделіне қатысты тәуекелдердің барлық спектрі бойынша

жүргізіледі. Бұл процесс қорғаныстың бірінші желісі (бизнес-функция), тәуекелдерді басқару бөлімшелері және уәкілетті алқалы органдар жүргізген бағалау мен талдауды ескеретін пайымдауларға негізделген.

Қорғаныстың бірінші желісі өз тәуекелдері үшін жауапты болады және оларды анықтауға, мониторингілеуге, бағалауға және есептілікке, сондай-ақ тәуекелдердің рұқсат етілген тәуекел деңгейі шегінде қалуын растауға жауапты болады.

Қорғаныстың екінші желісі тәуекелдерді анықтау процесін тексеруге және даулауға, жалпы тәуекелдерді анықтауға және бағалауға және елеулі тәуекелдерді басқаруға жауапты болады.

Тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін құру үшін Банктің Директорлар кеңесі тәуекел-тәбет стратегиясын бекітеді. Тәуекел-тәбет стратегиясы Банктің жалпы стратегиясы шеңберінде Банк жұмыс істейтін қабылданатын тәуекелдер көлемінің нақты шекараларын айқындайды, сондай-ақ тәуекелдердің іске асуын болдырмау немесе олардың Банктің қаржылық жағдайына теріс әсерін барынша азайту мақсатында Банктің тәуекел бейінін айқындайды. Тәуекел-тәбет стратегиясы шеңберінде Банктің Директорлар кеңесі бюджеттік жоспарлау және операциялық қызмет контекстінде Банк қабылдайтын тәуекелдердің жалпы бағытын айқындайтын тәуекел-тәбет туралы мәлімдеме әзірлейді.

Тәуекел-тәбетті анықтау үшін Банктің Директорлар кеңесі тәуекел-тәбеттің жиынтық деңгейін (деңгейлерін) және елеулі тәуекелдердің әрбір түрі үшін тәуекел-тәбет деңгейлерін белгілейді.

2026 жылы келесі тәуекелдер елеулі деп бағаланды: кредиттік тәуекел (шоғырлану тәуекелін қоса алғанда), нарықтық тәуекел (шоғырлану тәуекелін қоса алғанда), өтімділік тәуекелі (шоғырлану тәуекелін қоса алғанда), комплаенс-тәуекел, операциялық тәуекел және шоғырлану тәуекелі.

Толығырақ ақпарат Банктің аудиттелген қаржылық есептілігіне ескертулерде берілген.

2.2 Кредиттік тәуекелді басқару

Банктің кредиттік қызметінің мақсаты – Банк стратегиясына сәйкес кредиттік портфельдің тиісті сапасын қамтамасыз ете отырып және кредиттік шығындарды барынша азайта отырып, қолда бар ресурстар мен капиталды ескере отырып, банк операцияларының кірістілігінің қолайлы деңгейіне қол жеткізу.

Кредиттік қызмет Банктің тәуекел-тәбеті туралы мәлімдемеде белгіленген лимиттер шегінде, сондай-ақ Банктің Кредиттік саясатында белгіленген қосымша лимиттер шегінде жүзеге асырылады. Кредиттік тәуекел лимиттеріне Банкпен ерекше қарым-қатынастағы қарыз алушыларды кредиттеуге арналған лимиттер, кредиттік тәуекелдің шоғырлануын шектеу мақсатындағы кредиттеу лимиттері, мысалы, қамтамасыз етілмеген кредиттер бойынша, кепіл түрлері бойынша, валюта, сала, қарыз алушы (контрагент) санаты, өнімдер, байланысты тараптар топтары бойынша және бір қарыз алушыға арналған лимиттер; сондай-ақ мерзімі өткен кредиттер бойынша лимиттер кіреді.

Кредиттік лимиттердің сақталуына мониторинг кредиттік тәуекел бойынша тоқсан сайынғы басқару есептілігі шеңберінде жүзеге асырылады, оның ішінде кредиттік тәуекелдің жалпы сомасының Банк әртүрлі кредит түрлері үшін белгілеген лимиттерге жақындауын бағалау (лимитке дейінгі тәсіл). Қажет болған жағдайда лимиттерді қайта қарау мәселесі қарастырылады. Лимиттерді қайта қарауды Тәуекелдерді басқару комитеті және Банктің Директорлар кеңесі Кредиттік саясатты бекіту шеңберінде бекітеді. Ең жоғары мәндерге

жеткен және/немесе белгіленген тәуекел-тәбет деңгейлері бұзылған жағдайда, Директорлар кеңесі, Тәуекелдерді басқару комитеті, Банк Басқармасы және мүдделі құрылымдық бөлімшелер дереу хабардар етіледі.

Банк кредиттік тәуекелді кредит өмірлік циклі бойы басқарады, келесі негізгі қағидаттарға сүйене отырып: клиент деңгейінде де, портфель деңгейінде де кредиттік тәуекелді анықтау, өлшеу, мониторингілеу, бақылау және есептілік, бұл ретте шоғырлануды басқару Банктің тәуекел-тәбетін басқарудың ажырамас бөлігі болып табылады. Банк Банктің тәуекел-тәбет лимиттерін ескеретін, құрылымдық факторлар мен активтер сапасы факторларын ескеретін кредиттік талдау процесі негізінде ақылға қонымды андеррайтинг стандарттарын қолдайды; және Citi корпоративтік кредиттік тәуекел саясатына және Citi кредиттік тәуекелді басқару жөніндегі Басшылық қағидаттарына, сондай-ақ нақты географиялық аймақтар, клиенттер түрлері, нарықтар мен өнімдер бойынша шоғырлануға қатысты шектеулерді қамтитын және кредиттік тәуекелді басқарудың тиісті әдістерін айқындайтын Банктің жергілікті кредиттік саясатына сәйкес жұмыс істейді; бұл әрекеттерді қажетті дағдылары бар тиісті түрде жасақталған персонал орындайды.

Стресс-тестілеу шеңберінде Банк үш жылдық көкжиекте бизнес жүргізудің қалыпты жағдайларында да (базалық сценарий), стресстік жағдайларда да (стресстік сценарий) болжамдар негізінде кредиттік тәуекелге жан-жақты талдау жүргізеді. Стресс-тестілеу нәтижелері Банктің тәуекелдерді тиісті басқаруының тиімділігі мен енгізілуін, сондай-ақ жеткілікті капитал деңгейін сақтау үшін басшылық тарапынан белгілі бір әрекеттердің қажеттілігін бағалауға мүмкіндік береді. Стресс-тестілеу нәтижелерін Банк басшылығы одан әрі стратегия туралы және қажет болған жағдайда тәуекелдердің алдын алу үшін жауап шараларын қабылдау туралы шешім қабылдау үшін пайдаланады.

Кредиттік процесс қатысушылары арасындағы өзара іс-қимыл Банктің Кредиттік саясатына және Citi ішкі саясаттарына сәйкес құрылымдалған форумдар, комитеттер, қоңыраулар және іскерлік хат алмасу шеңберінде жүзеге асырылады.

Банктің **Директорлар кеңесінің** негізгі міндеттеріне кредиттік саясатты, проблемалық активтерге қатысты саясатты, капиталдың жеткіліктілігін ішкі бағалау процесінің (КЖІБП) негізгі тәсілдері мен қағидаттарын реттейтін құжатты, кепіл саясатын бекіту, Банктің тәуекел-тәбетінің стратегиясы мен лимиттерін бекіту, стратегияның, тәуекел-тәбет деңгейлерінің және тәуекелдерді басқару саясатының сақталуын бақылау; Банкте қорғаныстың үш желісін қалыптастыру; Басқарманың Директорлар кеңесі бекіткен стратегия мен саясатты, акционерлердің жалпы жиналысының шешімдерін іске асыруын бақылау; тәуекелдерді басқару басшысының жұмысымен өзара іс-қимыл жасау және оны бақылау; кредитті берудің орындылығын талдау және бағалау негізінде Банктің меншікті капиталының 5 (бес) пайызынан асатын мөлшерде кредит беру туралы шешім қабылдау кіреді.

Тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі комитет мыналарға жауапты: тәуекел-тәбет стратегиясын әзірлеуді және Банктің тәуекел бейінін айқындауды қамтамасыз ету; Банктің тәуекел-тәбетінің жиынтық деңгейінің (деңгейлерінің) және Банктің тәуекел-тәбетінің әрбір елеулі тәуекел түрі үшін деңгейлерін кейіннен Банктің Директорлар кеңесіне бекітуге ұсыну үшін айқындау; Қағидалардың 5-тарауында белгіленген талаптарды ескере отырып, КЖІБП негізгі тәсілдері мен қағидаттарын реттейтін құжатты кейіннен Банктің Директорлар кеңесіне бекітуге ұсыну және Банктің бекітілген құжатты сақтауын бақылау үшін әзірлеуді қамтамасыз ету; стресс-тесттерді өткізу рәсімдерін және стресс-тестілеу сценарийлерін кейіннен Банктің Директорлар кеңесіне бекітуге ұсыну үшін әзірлеуді қамтамасыз ету;

қабылданатын тәуекелдер деңгейі туралы толық, дұрыс және уақтылы ақпаратты Банктің Директорлар кеңесіне тұрақты ұсынуды қамтамасыз ететін ақпаратты басқару жүйесінің жұмыс істеуін айқындайтын ішкі рәсімді әзірлеуді қамтамасыз ету. Жоғарыда көрсетілген рәсім Банк және оның еншілес компаниялары қабылдайтын тәуекелдер деңгейі туралы басқару ақпаратын Банктің Директорлар кеңесіне ұсынудың критерийлерін, құрамын, қалыптастыру кезеңділігін және нысандарын, Банктің Директорлар кеңесіне ақпаратты уақтылы дайындауға және таратуға жауапты Банктің құрылымдық бөлімшелері мен органдарын көрсете отырып қамтиды; Банк басшылығының тәуекел-тәбет деңгейлерін сақтауына мониторинг; Банктің тәуекелдерді басқарудың ішкі модельдері мен ақпараттық жүйелерінің болуы, сондай-ақ қаржылық, нормативтік және басқару ақпаратының толықтығын, дұрыстығын және уақтылылығын қамтамасыз ету; Банкті және оның беделін қорғауды қамтамасыз етуге бағытталған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің, сондай-ақ тұтастай корпоративтік басқарудың сапасы мен тиімділігін бағалау нәтижелерін кейіннен Банктің Директорлар кеңесіне бекітуге ұсыну үшін қарау.

Тәуекелдерді басқару комитеті тәуекелдерді басқару бөлімшелерінен және басқа жауапты бөлімшелерден Банктің ағымдағы тәуекел деңгейі, рұқсат етілген тәуекел деңгейлерінің бұзылуы және тәуекелдерді азайту тетіктері туралы деректер мен есептерді үнемі алады.

Банктің Директорлар кеңесі және Тәуекелдерді басқару комитеті мыналарды қамтамасыз етеді:

- провизиялардың жеткілікті деңгейін ұстап тұру;
- келесі шаралармен қамтамасыз етілетін кредиттік тәуекелді бағалау процесін бақылауды жүзеге асыру:
 - шешім қабылдау мақсатында ақпараттың толықтығы мен дәлдігін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдау;
 - Қазақстан Республикасының азаматтық, салық және банк заңнамасының, Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, берешекті өндіріп алу жөніндегі қызмет туралы заңнамасының, сондай-ақ кредиттік тәуекелді басқарудың ішкі қағидалары мен рәсімдерінің талаптарын сақтау;
 - басқару, нормативтік және қаржылық есептіліктің толықтығы мен дәлдігін қамтамасыз ету үшін шаралар қабылдау;
 - бизнес-бөлімшелерден тәуелсіз кредиттерді бағалау рәсімінің болуы;
 - кредиттерді бағалау процесінде қолда бар барлық ақпаратты пайдалануға негізделген кредиттік тәуекел деңгейі бойынша активтерді жіктеудің барабар жүйесін бекіту;
 - кредиттік тәуекелді басқару процесінің қатысушылары арасындағы өзара іс-қимылдың егжей-тегжейлі және толық регламенттелген рәсімдерінің болуы;
- резервтерді қалыптастырудың бекітілген әдіснамасы және КЖІБП шеңберінде провизиялар деңгейінің күтілетін шығындарға сәйкестігін бағалауды қамтитын тиімді ішкі бақылау жүйесін құру.

Банк **Басқармасы** Банктің Кредиттік саясатын кейіннен Тәуекелдерді басқару комитетіне ұсыну және Банктің Директорлар кеңесінің бекітуі үшін әзірлеуге жауапты; Банктің

Директорлар кеңесіне Банктің белгіленген ішкі құжаттарына және Қағидаларға сәйкес Басқарма жұмысының сапасын мониторингілеу және бағалау үшін қажетті ақпаратты ұсынуға жауапты, оның ішінде: Банк қызметінің Банктің Директорлар кеңесі бекіткен стратегияға және Кредиттік саясатқа сәйкестігі; тәуекел-тәбеттің бекітілген деңгейлерінен асып кету және оларды бұзу себептері; Банк Басқармасының тәуекелдерді басқару бөлімшелері анықтаған бұзушылықтар мен кемшіліктерді уақтылы, толық және сапалы жоюы туралы ақпарат.

Кредиттік комитет Банктің тиісті бөлімшелерінің қорытындылары негізінде кредиттік лимиттерді және банк кредиттік операцияларын жүргізудің басқа да шарттарын бекітуге, сондай-ақ Кредиттік саясат ережелерін орындауға жауапты.

Банктің Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару басшысы басқаратын, жеткілікті өкілеттіктері, тәуелсіздігі мен ресурстары бар және Директорлар кеңесімен өзара іс-қимыл жасайтын Number of events or group of interrelated events of regulatory criticism with regulatory action or penalty due to late or incorrect submission of regulatory report per quarter болуын қамтамасыз етеді. Кредиттік тәуекелді басқару, басқалармен қатар, келесі функцияларды орындайды:

- 1) кредиттік тәуекелді басқару жүйесін, оның ішінде кредиттік тәуекелді басқару саясаты мен рәсімдерін әзірлеу және тәуекел-тәбет деңгейлерін айқындау;
- 2) Банк қызметіне тән елеулі ағымдағы және әлеуетті кредиттік тәуекелдерді анықтау, оның ішінде ішкі стресс-тестілеу;
- 3) кредиттік тәуекелдерді бағалау және кредиттік тәуекел бойынша тәуекел-тәбеттің жиынтық деңгейлерін айқындау;
- 4) кредиттік тәуекел бойынша тәуекел-тәбет деңгейлерін кейіннен Тәуекелдерді басқару комитетінің қарауына және Банктің Директорлар кеңесінің бекітуіне ұсыну үшін әзірлеу, сондай-ақ тәуекел-тәбет деңгейлерінің сақталуына мониторинг жүргізу;
- 5) кредиттік тәуекелдің тәуекел-тәбет деңгейлерінің бұзылуын анықтауға бағытталған ерте ескерту жүйелері мен триггерлерді әзірлеу;
- 6) кредиттік тәуекелді басқару бойынша есептерді Басқармаға, Тәуекелдерді басқару комитетіне және Банктің Директорлар кеңесіне ұсыну.

Кредиттік мониторинг, кредиттік досьелерді жүргізу және кредиттерді болжамды пайдалануды бақылауды **Кредиттік әкімшілендіру және қарыз алушыларға қаржылық мониторинг жүргізу бөлімі** жүзеге асырады.

Корпоративтік бизнес департаменті және **Жаһандық клиенттермен жұмыс департаменті** Банктің клиенттермен қарым-қатынасын кредиттеу процесінде үйлестіреді.

Заң департаменті Кредиттік комитеттің құжаттамалар пакеті үшін заңды қорытындылар беруге жауапты.

Сауда және несиелік-депозиттік операциялар бөлімі Банктің ақпараттық жүйесінде кредиттерді беру/қызмет көрсету/өтеу, шартты міндеттемелер құралдарын шығару процесін техникалық қамтамасыз етуге жауапты.

Кредиттік тәуекелді басқару тоқсан сайын кредиттік тәуекелді басқару бойынша есепті Басқармаға, Тәуекелдерді басқару комитетіне және Директорлар кеңесіне ұсынады. Есеп, басқалармен қатар, келесі ақпаратты қамтиды:

- кредиттік портфель және оның сапасы туралы, оның ішінде оның өзгерістер динамикасы;
- кредиттік тәуекелге ұшырау мөлшері (деңгейі) туралы, оның ішінде тәуекелге жалпы ұшыраудың Банк әртүрлі кредит түрлері үшін белгілеген лимиттерге жақындауын бағалау (лимитке дейінгі тәсіл);
- байланысты қарыз алушылар тобына қатысты кредиттік тәуекелге ұшырау және оның өзгеру динамикасы туралы;
- ірі қарыз алушылардың (контрагенттердің) және Банкпен ерекше қарым-қатынастағы қарыз алушылардың (контрагенттердің), оның ішінде Банк акционерлерінің кредиттік тәуекелінің шоғырлануы және оның өзгеру динамикасы туралы;
- қарыз алушылардың (контрагенттердің) ішкі рейтингтері және олардың өзгеру динамикасы туралы, қарыз алушылардың (контрагенттердің) рейтингтері негізінде кредиттер сапасына мониторинг және оның жиілігі туралы;
- резервтер мөлшері және олардың жеткіліктілігін бағалау туралы;
- қайта құрылымдалған, қайта қаржыландырылған және проблемалық кредиттер туралы;
- лимиттердің сақталуына мониторинг және оны қамтамасыз ету туралы;
- саясаттан және лимиттерден ауытқулар туралы.

1-кесте. Банктің кредиттік тәуекелге ұшыраған активтері туралы ақпарат

(мың теңге)

№	Атауы	Дефолт жағдайындағы талаптар	Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі 90 (тоқсан) күнтізбелік күннен асқан берешегі бар талаптар	Дефолт жағдайында емес талаптар	Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі 90 (тоқсан) күнтізбелік күннен аспайтын берешегі бар талаптар	Провизиялар (резервтер)	Активтердің таза баланстық құны
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Қарыздар	0	0	135,968,278	0	309 470	135,658,808
2	Борыштық бағалы қағаздар	0	0	133,770,000	0	76 035	133,770,000
3	Баланстан тыс міндеттемелер	0	0	65,750,870	0	129 906	65,620,964
4	Барлығы:	0	0	335,489,148	0	515 411	335,049,772

* Бағалы қағаздардың баланстық құны әділ құны бойынша көрсетіледі және күтілетін несиелік шығындарға арналған резервке азайтылмайды.

2-кесте. Кредиттік тәуекел туралы ақпарат

(мың теңге)

№	Атауы	Барлығы	Қамтамасыз етілмеген талаптар	Кепілмен қамтамасыз етілген талаптар	Кепілдіктермен қамтамасыз етілген талаптар	Туынды қаржы құралдарымен қамтамасыз етілген талаптар
1	2	3	4	5	6	7
1	Кредиттер	135,968,278	26,266,304	0	109,392,505	0
2	Борыштық бағалы қағаздар	133,769,999	133,769,999	0	0	0
3	Барлығы, оның ішінде:					
4	Дефолт жағдайындағы талаптар	0	0	0	0	0

2.3 Нарықтық тәуекелдерді басқару

Банк нарықтық тәуекелді нарықтық бағалардың, оның ішінде пайыздық мөлшерлемелердің, валюта бағамдарының, акциялар бағасының, шикізат бағасының және кредиттік спрэдтердің қолайсыз өзгеруі нәтижесінде туындайтын шығындар тәуекелі ретінде анықтайды. Нарықтық тәуекел негізінен сауда қызметі, қазынашылық операциялар және балансты басқару нәтижесінде туындайды.

Банк нарықтық тәуекелді басқарудың кешенді жүйесін қолдайды, ол Банктің рұқсат етілген тәуекел деңгейіне және нормативтік талаптарға сәйкес нарықтық тәуекелмен байланысты тәуекелдерді анықтауға, өлшеуге, мониторингілеуге және бақылауға арналған.

Басқару құрылымы

Банктің Директорлар кеңесі нарықтық тәуекелді басқарудың жалпы стратегиясын және рұқсат етілген тәуекел деңгейінің жүйесін бекітеді. Қадағалау жауапкершілігі Тәуекелдер комитетіне жүктелген, ол бекітілген лимиттер мен саясаттардың сақталуын бақылайды. Жоғары басшылық, Басқарма және Тәуекелдерді басқару комитеті арқылы, нарықтық тәуекелді басқару саясатын іске асыруға және тәуекелдердің бекітілген шекті мәндер шегінде қалуын қамтамасыз етуге жауапты. Нарықтық тәуекелдерді, банк портфелінің пайыздық тәуекелдерін және өтімділік тәуекелдерін басқару осы тәуекелді тудыратын бизнес-бөлімшелерден бөлек, нарықтық тәуекелмен байланысты тәуекелдерге тұрақты мониторинг жүргізеді.

Тәуекелдерді сәйкестендіру және өлшеу

Банк нарықтық тәуекелдерді бағалау үшін бірқатар сандық және сапалық әдіснамаларды қолданады, оның ішінде:

- Value-at-Risk (VaR) көрсеткіші;
- Сезімталдық талдауы;
- Стресс-тестілеу және сценарийлік талдау;
- Позициялар мен тәуекелдер лимиттері;
- Валюта нарығындағы ашық позицияларды талдау.

VaR модельдері белгілі бір ұстау кезеңінде және сенімділік аралығында қалыпты және стресстік нарықтық жағдайларда ықтимал шығындарды бағалау үшін қолданылады.

Стресс-тестілеу экстремалды, бірақ ықтимал нарықтық оқиғалардың әсерін бағалай отырып, VaR-ды толықтырады.

Тәуекелдерге мониторинг және есептілік

Нарықтық тәуекелдер бекітілген тәуекел лимиттерімен салыстырғанда күнделікті бақыланады. Лимиттердің бұзылуы Банктің эскалация рәсімдеріне сәйкес жіберіледі және жоғары басшылық пен мүдделі тараптардың қарауына жатады.

Тұрақты есептер Банк Басқармасына, Тәуекелдерді басқару комитетіне және Директорлар кеңесіне ұсынылады және келесі аспектілерді қамтиды:

- Нарықтық тәуекел лимиттерін пайдалану;
- VaR көрсеткіштері;
- Шоғырлану тәуекелдері;
- Маңызды нарықтық оқиғалар.

Тәуекелдерді азайту

Банк нарықтық тәуекелді келесі жолдармен басқарады:

- Сауда және инвестициялық портфельдерді әртараптандыру
- Туынды құралдарды пайдалана отырып хеджирлеу стратегиялары
- Өнімдер, бизнестер және контрагенттер бойынша лимиттер мен ерте ескерту индикаторлары.

Стресс-тестілеу

Банк қолайсыз нарықтық жағдайларда өз портфельдерінің тұрақтылығын бағалау үшін мерзімді стресс-тестілеу жүргізеді. Сценарийлерге тарихи нарықтық дағдарыстар, гипотетикалық макроэкономикалық соққылар және нақты мекемеге тән стресстік оқиғалар кіреді. Стресс-тестілеу нәтижелерін жоғары басшылық қарайды және рұқсат етілген тәуекел деңгейін бағалауға, капиталды жоспарлауға және төтенше жағдайларға арналған шараларға енгізіледі.

Модельдерді валидациялау

Нарықтық тәуекелді өлшеу модельдері олардың сәйкестігі мен дәлдігін қамтамасыз ету үшін мерзімді түрде тәуелсіз валидациядан өтеді. Модельдерді валидациялау ретроспективті тестілеуді, әдіснаманы талдауды және негізгі болжамдарды бағалауды қамтиды.

2.4 Өтімділік тәуекелдерін басқару

Өтімділік тәуекелі Банктің қолайсыз шығындарға ұшырамай немесе өзінің қаржылық жағдайына қауіп төндірмей, өз қаржылық міндеттемелерін уақтылы орындай алмау тәуекелі ретінде анықталады. Өтімділік тәуекелін тиімді басқару Банктің қалыпты және стресстік нарықтық жағдайларда жеткілікті қаржыландыру деңгейін қамтамасыз ету үшін маңызды.

Банктің өтімділік тәуекелін басқару жүйесі жоғары сапалы өтімді активтердің (HQLA) барабар деңгейін ұстап тұруға, қаржыландыру көздерін әртараптандыруды қамтамасыз етуге және қолданыстағы нормативтік өтімділік стандарттарын, оның ішінде өтімділікті қамту коэффициентін (LCR) және таза тұрақты қаржыландыру коэффициентін (NSFR) сақтауға арналған.

Басқару және тәуекелдерді басқару жүйесі

Директорлар кеңесі өтімділік тәуекелін қадағалауға толық жауапты және Банктің өтімділік тәуекелінің рұқсат етілген деңгейін, стратегиясын және тәуекелдерді басқарудың негізгі саясаттарын бекітеді. Қадағалау Тәуекелдерді басқару комитетінің, Директорлар кеңесінің және Активтер мен міндеттемелерді басқару комитетінің (ALCO)/Елді үйлестіру комитетінің (CCC) қолдауымен жүзеге асырылады, олар өтімділік көрсеткіштерін, қаржыландыру шоғырлануын, стресс-тестілеу нәтижелерін және нарықтық үрдістерді үнемі бақылайды.

Қазынашылық департаменті өтімділікті күнделікті басқаруға, оның ішінде ақша ағындарын болжауға, өтімділік буферін басқаруға, қаржыландыру қызметіне және ішкі және нормативтік өтімділік лимиттерінің сақталуын бақылауға жауапты. Тәуелсіз бақылауды нарықтық тәуекелдерді, банк портфелінің пайыздық тәуекелдерін және өтімділік тәуекелдерін басқару бөлімшесі тұрақты мониторинг, сондай-ақ өтімділікке қатысты болжамдар мен әдіснамаларды мерзімді қайта қарау арқылы жүзеге асырады.

Өтімділік тәуекелін өлшеу және мониторингілеу

Банк өтімділік тәуекелін бірқатар сандық және сапалық көрсеткіштерді пайдалана отырып бақылайды, оның ішінде:

- нормативтік өтімділік коэффициенттері (LCR және NSFR қоса алғанда);
- қаржыландыру көздерінің шоғырлануы;
- стресс-тестілеу және сценарийлік талдау;
- ерте ескерту индикаторлары және өтімділік триггерлері.

Өтімділік позициялары ішкі шекті мәндерге және нормативтік талаптарға сәйкес күнделікті бақыланады. Банк нарықтық тұрақсыздық кезеңдерінде өтімділікке деген әлеуетті қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін оңай ақшаға айналдырылуы мүмкін кедергісіз өтімді активтер портфелін қолдайды.

Қаржыландыру стратегиясы

Банк корпоративтік депозиттер және көтерме қаржыландыру көздері есебінен әртараптандырылған және тұрақты қаржыландыру базасын ұстап тұруға ұмтылады. Жекелеген контрагенттерге, өнімдерге немесе нарықтарға тәуелділікті азайту үшін қаржыландыру шоғырлануының лимиттері белгіленген.

Корпоративтік депозиттер қаржыландырудың негізгі көзі болып қала береді. Банк әлеуетті қайта қаржыландыру және қаражатты алу тәуекелдерін басқару үшін депозиттердің тұрақтылығын, клиенттердің мінез-құлық үлгілерін және нарықтық жағдайларды белсенді түрде бақылайды.

Стресс-тестілеу және резервтік қаржыландыру

Банк франшизаға тән және бүкіл нарық үшін стресс сценарийлері шеңберінде өтімділікті стресс-тестілеуді үнемі жүргізеді. Бұл сценарийлер қолайсыз оқиғалардың, мысалы, депозиттердің айтарлықтай ағыны, нарыққа қолжетімділіктің шектелуі, кредиттік рейтингтің нашарлауы және макроэкономикалық күйзелістердің әлеуетті әсерін бағалайды.

Стресс-тестілеу нәтижелерін жоғары басшылық және Активтер мен міндеттемелерді басқару комитеті (ALCO)/Елді үйлестіру комитеті (CCC) қарайды және өтімділікті жоспарлауға және рұқсат етілген тәуекел деңгейін калибрлеуге енгізіледі.

Банк өтімділік стрессі жағдайында эскалация рәсімдерін, басқару міндеттерін, коммуникация хаттамаларын және елеуетті қаржыландыру әрекеттерін баяндайтын резервтік қаржыландыру жоспарын қолдайды.

Нормативтік талаптарды сақтау

Банк жергілікті реттеуші белгілеген барлық қолданыстағы нормативтік өтімділік талаптарын сақтайды. Өтімділік көрсеткіштері, оның ішінде LCR және NSFR, есепті кезең ішінде ең төменгі реттеуші шекті мәндерден жоғары болды.

Банк тұрақты қаржыландыру базасымен, жеткілікті өтімділік буферлерімен және өтімділік тәуекелдерін басқарудың тиімді әдістерімен нығайтылған сақтық өтімділік бейінін қолдайды.

2.5 Операциялық тәуекелдерді басқару

Операциялық тәуекелдер бейіні Citigroup-тың жаһандық талаптарын, сондай-ақ Қазақстан деңгейіндегі операциялық тәуекелдерге қойылатын нормативтік талаптарды қамтиды, келесі аспектілерге баса назар аударылады:

- Алаяқтық, ұрлық және рұқсат етілмеген оқиғалар;
- Еңбек тәжірибесі және жұмыс ортасы;
- Клиенттер, өнімдер және іскерлік тәжірибе;
- Физикалық активтер мен инфрақұрылымға байланысты оқиғалар;
- Орындау, қызметтер көрсету және процестерді басқару;
- Бизнес жұмысындағы ақаулар және жүйелік іркілістер.

Операциялық тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін құру үшін Директорлар кеңесі қорғаныстың барлық үш желісіне қатысты операциялық тәуекелдерді басқару саясатын бекітуге; тәуекелдерді басқарудың тиісті мәдениетін қалыптастыруға; операциялық тәуекелдерді басқару жүйесін тұрақты талдауды қамтамасыз етуге; операциялық тәуекелдерді басқарудың озық әдістерін қолдану үшін қолайлы жағдайлар жасауға; операциялық тәуекелдің рұқсат етілген деңгейлерін бекітуге, бақылауға және тұрақты түрде қайта қарауға жауапты.

Банктің операциялық тәуекелдерді басқару жүйесі тарихи тәжірибеге (ішкі және сыртқы), аудит нәтижелеріне, өзін-өзі бағалауға, тәуекелдің негізгі индикаторларына, жаңа үрдістерге және сценарийлік талдауға негізделген елеулі операциялық тәуекелдерді анықтау бойынша ауқымды іс-шараларды көздейді. Бұл елеулі тәуекелдер және әрбір бөлімше үшін жақсартуға арналған көрсеткіштер Банктің Басқармасымен, Тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі комитетімен және Директорлар кеңесімен қаралады.

Операциялық тәуекелдерді басқару жүйесіне қосымша Банк келесі негізгі құрылымдарды әзірледі:

- Бизнесінің үздіксіздігін қамтамасыз етудің ауқымды бағдарламасы (Business Continuous, CoB), ол іркілістерге (инциденттерге) уақтылы ден қоюды және оның мақсаттарына сәйкес өнімдер мен қызметтерді ұсынуды жалғастыруды қамтамасыз етеді.
- Ақпараттық қауіпсіздік тәуекелдерін басқару жүйесі, ол ақпараттық қауіпсіздіктің 7 саласына сәйкес кибертәуекелдер индикаторларына мониторинг жүргізудің жергілікті тетіктерін қамтиды: қолданбалар қауіпсіздігін басқару, деректерді қорғау, сәйкестендіру және қолжетімділікті басқару, осалдық қатерлерін басқару, үшінші

тараптарды басқару, операциялық қауіпсіздік және тәуекелдерді талдау және талаптарға сәйкестік.

- Ақпараттық технологиялар саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесі, ол сыртқы операциялық ортаға, стратегияға, ұйымдастырушылық құрылымға, активтер көлеміне, Банк операцияларының сипаты мен күрделілік деңгейіне сәйкес келеді және ақпараттық технологиялар саласындағы тәуекелдерді барынша азайтуды қамтамасыз етеді.

2.6 Комплаенс-тәуекелді басқару

Сәйкестік тәуекелдерінің бейіні Citigroup-тың жаһандық талаптарын, сондай-ақ Қазақстан деңгейіндегі сәйкестік тәуекелдеріне қойылатын нормативтік талаптарды қамтиды, келесі аспектілерге баса назар аударылады:

- Корпоративтік басқару, рөлдер мен міндеттер туралы ақпаратты ашу: Директорлар кеңесі мен басшылықтың тәуекелдерді басқару саясатын іске асырудағы және бақылаудағы рөлдері туралы ашық ақпараттандыру.
- Тәуекелдер мен капиталды басқару шеңберлерінің ашықтығы: Негізгі тәуекелдерді (мысалы, кредиттік тәуекелді) және капиталды анықтау, бағалау және басқару үшін қолданылатын әдістердің, рәсімдердің және шеңберлердің нақты ашылуы.
- Жария ақпараттың дәлдігі мен салыстырмалылығы: Ашылатын барлық ақпараттың дұрыстығын, оның түсінікті форматта ұсынылуын және алдыңғы кезеңдермен және салалық аналогтардың көрсеткіштерімен салыстыру мүмкіндігін қамтамасыз ету.
- Пруденциалдық стандарттарды сақтау: Барлық пруденциалдық стандарттарды және басқа да міндетті нормалар мен шектеулерді, соның ішінде капиталдың жеткіліктілігі мен буферлерге қатысты нормаларды сақтау.

Нормативтік талаптарды сақтау саласындағы тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін құру үшін Директорлар кеңесі қорғаныстың барлық үш желісі бойынша нормативтік талаптарды сақтау саясатын бекітуге; нормативтік талаптарды сақтаудың тиісті мәдениетін қалыптастыруға; нормативтік талаптарды сақтауды басқару жүйесін тұрақты талдауды қамтамасыз етуге; сондай-ақ Банктегі нормативтік талаптарды сақтау саласындағы тәуекелдердің рұқсат етілген деңгейін бекітуге, бақылауға және тұрақты түрде қайта қарауға жауапты.

Банктің нормативтік талаптарды сақтау саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесі заңнамадағы өзгерістерді, реттеуші органдардың сұрауларын, ішкі және сыртқы аудиттердің нәтижелерін, нормативтік талаптарға сәйкестікті тестілеуді және өзін-өзі бағалауды тұрақты бақылауға негізделген елеулі тәуекелдерді анықтау бойынша ауқымды іс-шараларды көздейді. Бұл елеулі тәуекелдер, әсіресе жаңа заңнамаға байланысты туындайтын тәуекелдер және тиімділікті арттыру үшін жекелеген бөлімшелерге тән көрсеткіштер Банктің Басқармасымен, Тәуекелдерді басқару комитетімен және Директорлар кеңесімен қаралады.

Нормативтік талаптарды сақтау саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесіне қосымша Банк келесі негізгі құрылымдарды әзірледі:

Нормативтік талаптардағы өзгерістерді басқарудың сенімді бағдарламасы, ол жаңа және өзгертілген нормативтік актілерді уақтылы және тиімді анықтауды, талдауды және енгізуді қамтамасыз етеді.

Банктің саясатын, рәсімдерін және нормативтік міндеттемелерін сақтауды қамтамасыз ету үшін әзірленген кешенді ішкі бақылау жүйесі. Банктегі нормативтік талаптарды сақтау жүйесінің негізі болып табылатын адалдық пен есеп берушілік мәдениетін қалыптастыруға ықпал ететін Мінез-құлық және этика кодексі бағдарламасы.

3. Капитал тәуекелдерін басқару

Банк басшылығы ағымдағы тәуекел бейінін және Банктің болашақ даму жоспарларын, сондай-ақ Банкке тән тәуекелдерді стресс-тестілеу нәтижелерін ескере отырып, меншікті капиталдың жеткіліктілігіне талдау жүргізеді, бұл меншікті капиталға әлеуетті қажеттіліктерді анықтау үшін қажет.

Капиталдың жеткіліксіздігі анықталған немесе болжанған жағдайда Банк капиталды толықтырудың келесі әдістерінің бірін қолдана алады:

- капиталды толықтырудың ішкі көздері әдісі;
- капиталды толықтырудың сыртқы көздері әдісі.

Бірінші әдіс бойынша капитал өсімінің басты көзі Банктің бөлінбеген таза пайдасы болып табылады. Пайданы қайта инвестициялау Банкті қаржыландырудың ең қолайлы және салыстырмалы түрде қолжетімді нысаны болып табылады.

Капиталды толықтырудың сыртқы көздері әдісі қосымша акцияларды орналастыру арқылы Банктің жарғылық капиталын ұлғайтуды көздейді. Бұл әдіс қаражаттың үлкен көлемін тартуға мүмкіндік береді, алайда капиталдың рентабельділігін сақтауға талаптар қояды.

Капиталдың жеткіліктілік деңгейін бақылау және мониторингілеу процесі келесі арқылы жүзеге асырылады:

- уақтылы, нақты, ақпараттық басқару есептілігін қамтамасыз ету;
- меншікті капиталдың жеткіліктілік деңгейін бақылау үшін;
- ағымдағы тәуекел бейінін және Банктің болашақ даму жоспарларын, сондай-ақ тәуекелдерді стресс-тестілеу нәтижелерін ескере отырып, капиталдың жеткіліктілік деңгейін мерзімді бағалау және талдау жүргізілетін есептерді дайындау;
- барлық қажетті метрикалар мен көрсеткіштердің орындалуын ескере отырып, дивидендтерді жоспарлау және төлеу процесін бақылау және басқару.

Кесте 3. Консервациялық буферді және жүйелік буферді ескере отырып, капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндері

№	Атауы	Консервациялық буферді және жүйелік буферді ескере отырып, капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің ең төменгі рұқсат етілген деңгейі (%)	Консервациялық буферді және жүйелік буферді ескере отырып, капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің нақты деңгейі (%)
1	2	3	4
1	Негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	8%	45,8%
2	Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	9%	45,8%
3	Меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)	10,5%	45,8%

Капиталға қатысты қосымша ақпарат Банктің 2025 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға арналған аудиттелген қаржылық есептілігіне 22-ескертпеде, «Капитал басқару» атты жазбада берілген.